

ფრიდრიხ ნიშე

Friedrich Wilhelm Nietzsche

სიკეთისა და ბოროტების მიღმა

Jenseits von Gut und Böse

პრელუდია მომავლის ფილოსოფიისთვის

გამომცემლობა „აქტი“

თბილისი – 2021

„სიკეთისა და ბოროტების მიღმა“ (Jenseits von Gut und Böse: Vorspiel einer Philosophie der Zukunft) ნიცშეს შემოქმედების ყველაზე დაძაბულ და ბოხოქარ პერიოდს უსწრებს წინ, რომელშიც მან კაცობრიული ისტორიის ფილოსოფიურ შედეგებს მოუყარა თავი და XX საუკუნის სოციალური და სულიერი კატაკლიზმები იწინასწარმეტყველა. ამ წიგნში, რომლის ქვესათაურია „პრელუდია მომავლის ფილოსოფიისთვის“ (არცთუ უსაფუძვლოდ), დიდმა მოაზროვნემ მრავალი მოვლენა განჭვრიტა: ევროპული სულიერების დეკადანსი, მასების ჩამოყალიბება, როგორც ანგარიშგასანევი ძალისა, პიროვნების ნიველირება საყოველთაო თანასწორობის იდეის ქვეშ, ბრძოლა სამყაროული ბატონობისათვის და ტოტალიტარიზმი, როგორც ევროპის დემოკრატიზაციის შედეგი. აქ ის უარყოფს მორალურ დოგმატიზმს, ვარაუდს, რომ არსებობს ერთადერთი მორალური ჭეშმარიტება და ერთადერთი მორალური კოდექსი, რომლის მიხედვით უნდა იცხოვროს ადამიანმა.

ჭეშმარიტი მორალურობა, ნიცშეს აზრით, ისაა, რომელსაც ინდივიდი საკუთარი თავისთვის მოიპოვებს ცდის, კითხვისა და შეცდომების დაშვების მტკივნეული პროცესის გავლით. მხოლოდ ტანჯვით საკუთარი ღირებულებების მოსაპოვებლად, საკუთარი ინდივიდუალური ჭეშმარიტებისა, შეუძლია ადამიანს ჭეშმარიტი მორალურობის მოპოვება.

ეს წიგნი არის მოწოდება მორალური თავისუფლებისკენ. – მთ. ვახტანგ გორგიშელი.

მთარგმნელი: ვახტანგ გორგიშელი

რედაქტორი: გიორგი თავაძე

გამომცემელი: გიზო ცაცუა

გამომცემლობა „აქტი“, 2021 წელი

ვებ-გვერდი: AKTI.GE

© IBOOKS

ISBN 978-9941-8-3452-3

სარჩევი

მთარგმნელის წინასიტყვაობა.....	5
მიორბი თავაძე	
„დავუშვათ, რომ ჭეშმარიტება ქალია“: ფრიდრიხ ნიცშე სიკეთისა და ბოროტების მიღმა.....	7
ფრიდრიხ ნიცშე	
სიკეთისა და ბოროტების მიღმა.....	33
წინასიტყვაობა.....	33
ნაწილი პირველი: ფილოსოფოსთა ცრურწმენების შესახებ.....	36
ნაწილი მეორე: თავისუფალი სული	64
ნაწილი მესამე: რელიგიური არსება.....	90
ნაწილი მეოთხე: აფორიზმები და ინტერლუდიები.....	112
ნაწილი მეხუთე: მორალის ბუნებითი ისტორია.....	133
ნაწილი მეექვსე: ჩვენ, სწავლულები.....	160
ნაწილი მეშვიდე: ჩვენი ღირსებები.....	183
ქალების შვიდი ანდაზუკა.....	209
ნაწილი მერვე: ხალხები და სამშობლოები.....	215
ნაწილი მეცხრე: რა არის კეთილშობილური?.....	245
მწვერვალებიდან.....	285
განმარტებები და კომენტარები.....	289
გამომცემლობა „აქტი“-ს მიერ გამოცემული წიგნები.....	321

ვახტანგ გორგიშელი – გერმანული ენისა და ლიტერატურის სპეციალისტი, მთარგმნელი. თარგმნილი აქვს ზიგმუნდ ფროიდის, ფრიდრიხ ნიცშეს, ლუდვიგ ვიტგენშტაინის, ლუდვიგ ბინსვანგერის, ედმუნდ ჰუსერლის, არტურ შოპენჰაუერის და სხვა მოაზროვნეთა ნაშრომები.

გიორგი თავაძე – ფილოსოფიის დოქტორი (2013 წ.), ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტის პროფესორი ფილოსოფიის მიმართულებით. მისი კვლევის სფეროებია: მორალისა და პოლიტიკის ფილოსოფია, იდეების ისტორია, პოსტკოლონიური და პოსტტოტალიტარული კვლევები და ფილოსოფიური გეოგრაფია. გიორგი თავაძეს ქართულად თარგმნილი აქვს ფრიდრიხ ნიცშეს, ჯონ დიუის, თომას პეინის, კარლ შმიტის, იმანუელ კანტის და სხვა მოაზროვნეთა ნაშრომები.

მთარბმნელის წინასიძყვობა

ფილოსოფოსი, პოეტი, მუსიკოსი, ფილოლოგი, ერთხანს მოქალაქეობის არმქონე პირი, გატანჯული შაკიკითა და კუჭის პრობლემებით; მორალი, რელიგია, მეცნიერება, ხელოვნება, განსაკუთრებით კი მუსიკა, მისი ფილოსოფიის თემებია; „ზეკაცი“, „ნება ძალაუფლებისკენ“, „მარადი დაბრუნება“ – ფილოსოფიაში მის მიერ დამკვიდრებული ცნებებია. სიცოცხლე 55 წლის ასაკში დაასრულა, 1900 წელს, მენტალური სენით დაავადებულმა.

ნიცშეს სტილი ყოველთვის მკაფიო, აფორისტული, იდუმალი, პოეტური ხატებით აღსავსე იყო, მაგრამ ამ ტექსტს ცხადად ამჩნევია ტრადიციულ ზნეობრიობაზე შლევური შეტევის კვალი. „სიკეთისა და ბოროტების მიღმა“ (*Jenseits von Gut und Böse: Vorspiel einer Philosophie der Zukunft*) ნიცშეს შემოქმედების ყველაზე დაძაბულ და ბოზოქარ პერიოდს უსწრებს წინ, რომელშიც მან კაცობრიული ისტორიის ფილოსოფიურ შედეგებს მოუყარა თავი და XX საუკუნის სოციალური და სულიერი კატაკლიზმები იწინასწარმეტყველა. ამ წიგნში, რომლის ქვესათაურია „პრელუდია მომავლის ფილოსოფიისთვის“ (არცთუ უსაფუძვლოდ), დიდმა მოაზროვნემ მრავალი მოვლენა განჭვრიტა: ევროპული სულიერების დეკადანსი, მასების ჩამოყალიბება, როგორც ანგარიშგასანევი ძალისა, პიროვნების ნიველირება საყოველთაო თანასწორობის იდეის ქვეშ, ბრძოლა სამყაროული ბატონობისათვის და ტოტალიტარიზმი, როგორც ევროპის დემოკრატიზაციის შედეგი. აქ ის უარყოფს მორალურ დოგმატიზმს, ვარაუდს, რომ არსებობს ერთადერთი მორალური ქეშმარიტება და ერთადერთი მორალური კოდექსი, რომლის მიხედვით უნდა იცხოვროს ადამიანი.

ჭემმარიტი მორალურობა, ნიცშეს აზრით, ისაა, რომელსაც ინდივიდი საკუთარი თავისთვის მოიპოვებს ცდის, კითხვისა და შეცდომების დაშვების მტკივნეული პროცესის გავლით. მხოლოდ ტანჯვით საკუთარი ღირებულებების მოსაპოვებლად, საკუთარი ინდივიდუალური ჭემმარიტებისა, შეუძლია ადამიანს ჭემმარიტი მორალურობის მოპოვება.

ეს ნიგნი არის მოწოდება მორალური თავისუფლებისკენ. პირველ თავში ნიცშე წერს: „სიბეჯითე და სინატიფე, უფრო მეტიც, სულაც ის ცბიერება, რომლითაც დღეს მთელ ევროპაში „რეალური და მოჩვენებითი სამყაროს“ პრობლემას ეჯაჯგურებთან, დაფიქრებისა და მოსმენის საბაბს ქმნის“. აქ ამხელს იგი მათ ნაკლოვანებებს, ვისაც ფილოსოფოსებს, მეცნიერებსა და ე.წ. „თანამედროვე“ ადამიანებს უწოდებენ, რომლებსაც თითქოსდა აქვთ გაგება, თითქოს გააჩნიათ ემპირული ცოდნა, სინამდვილეში კი ეს დიდი სიცრუეა.

ამ ჭრილში, როგორც ერთ-ერთმა მკვლევარმა აღნიშნა, შეიძლება ითქვას, რომ ნიცშეს მოტივაცია „არა ღირებულებათა გაუფასურებაა, არამედ მათი გადაფასება“.

თვითონ ავტორმა კი პეტერ გასტისადმი გაგზავნილ წერილში ასე შეაფასა თავისი თხზულება: „საზარელი ნიგნი, რომელიც ამჯერად ჩემი სულიდან ამოიზარდა – უკიდურესად ბნელი და ფეხმრუდი. მე ის მხნეობას მმატებს – თითქოს რალაცას ჩავაფრინდი „რქებში“, მაგრამ ეს ნამდვილად არ უნდა იყოს „ხარი“.

ამ შესანიშნავი ნიგნის თარგმნას რამდენიმე წელი მოვანდომე. ღრმად მწამს, რომ ეს დრო ფუჭად არ იყო დახარჯული, თუნდაც იმ სიამოვნების მიზეზით, რომელიც მისი თარგმნის პროცესში განვიცადე; ხოლო თუ ჩემი კადნიერი ნაბიჯი, რომლის შედეგად ნიცშეს ერთ-ერთი ურთულესი ტექსტი შეიქნა ხელმისაწვდომი ქართულ ენაზე, მკითხველის კმაყოფილებასაც გამოიწვევს, ჩემს მისიას აღსრულებულად ჩავთვლი.

ვახტანგ მორჩილი

**„დავუშვათ, რომ ჭეშმარიტება ქალია“:
ფრიდრიხ ნიცშე სიკეთისა და ბოროტების მიღმა**

„ჭეშმარიტება“ მხოლოდ ზედაპირი შეიძლება იყოს.
ჟაკ დერიდა

„დავუშვათ, რომ ჭეშმარიტება ქალია“ – ასე უცნაურად იწყება გერმანელი ფილოსოფოსის ფრიდრიხ ნიცშეს (1844-1900 წწ.) ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაშრომი „სიკეთისა და ბოროტების მიღმა“ (1886 წ.). ის ოთხი ნაწილისგან შემდგარი „ასე ამბობდა ზარატუსტრა“-ს (1883-1885 წწ.) შემდეგ გამოქვეყნებული პირველი ნაშრომია, „ზარატუსტრასგან“ სრულიად განსხვავებული სტილით, კომპოზიციითა და თემატიკით. მასში ნიცშე კვლავ უბრუნდება თავის აფორისტიკულ სტილს, რომლის პირველ თვალსაჩინო ნიმუშს „ადამიანური, ძალზე ადამიანური“ (1878 წ.) ნარმოდგენს. უფრო მეტიც, „სიკეთისა და ბოროტების მიღმა“-ში განხილული თემები გარკვეულწილად ეხმიანება „ადამიანური, ძალზე ადამიანური“ გადმოცემულ საკითხებს. წინამდებარე სტატიაში განხილულია „სიკეთისა და ბოროტების მიღმა“-ს ნარმოშობის ისტორია და ნაშრომის სტრუქტურა, ნიცშეს პოზიცია საკუთარი ქმნილების მიმართ; განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ჭეშმარიტების ბუნების საკითხს, რომლის თემატიკაზე ასაც ნიცშე აღნიშნულ ნაშრომში ახდენს.

ნაწარმოების ნარმოშობის ისტორია და სტრუქტურა. ჯერ კიდევ „ზარატუსტრაზე“ მუშაობის პროცესში, 1884 წელს,

ნიცშემ გადაწყვიტა, გადაეხედა თავისი მეტაფიზიკური და შემეცნებისთეორიული შეხედულებებისთვის, რომლებიც მის ადრეულ ნაშრომებში იყო გადმოცემული. თავდაპირველად მას სურდა, ხელახლა გამოეცა „ადამიანური, ძალზე ადამიანური“, თუმცა, გამოცემასთან დაკავშირებული პრობლემების გამო, 1885 წლის ზაფხულში ნიცშემ თავისი გეგმები შეცვალა და გადაწყვიტა, „ცისკრის ვარსკვლავის“, – რომელიც 1881 წელს გამოქვეყნდა, – მეორე ტომზე ემუშავა. უკვე გამოქვეყნებული ნაშრომების ხელახალი გამოცემის, ან მათთვის ახალი ტომების დამატების სურვილს ა. უ. ზომერი ამ ნაშრომების მიმართ გამოჩენილი არასათანადო ინტერესით ხსნის. ნიცშეს სურდა, ახალი გამოცემებით თავისი ნაშრომების რეაქტუალიზება მოეხდინა და მკითხველთა ინტერესი აღედრძა.¹

თუმცა, „ცისკრის ვარსკვლავის“ მეორე ტომზე მუშაობის პროცესმა მოულოდნელი შედეგი გამოიღო. 1886 წლის 27 მარტს ნიცშე ჰაინრიხ კიოზელიცს (= პეტერ გასტს) წერდა: „ეს ზამთარი იმისთვის გამოვიყენე, რომ რალაც ისეთი დამეწერა, რაც სირთულეებითაა აღსავსე. ასე რომ, ბოლომდე არც კი გადამიწყვეტია, გამოვცე თუ არა. ნაშრომს ეწოდება: სიკეთისა და ბოროტების მიღმა. პრელუდია მომავლის ფილოსოფიისთვის.“² იმავე პერიოდში ნიცშე ეძებს ახალ გამომცემელს, რადგან იგი უკმაყოფილოა ძველი გამომცემლით – ერნსტ შმაიცნერით. „შენი, ისევე როგორც ჩემი ნაშრომები სრულიად ჩამარხულ-ჩაკარგულია ამ ანტისემიტურ ბუნაგში“,³ – წერდა ნიცშე თავის მეგობარს ფრანც ოფერბეკს 1885 წლის დეკემბრის დასაწყისში (შმაიცნერი ანტისემიტურ ლიტერატურას აქტიურად გამოსცემდა).

1. იხ. Andreas Urs Sommer, *Kommentar zu Nietzsches 'Jenseits von Gut und Böse'*, Berlin: Walter de Gruyter, 2016, გვ. 3.

2. Nietzsche an Heinrich Köselitz, *Nietzsche Source. Digitale Kritische Gesamtausgabe von Nietzsches Werken und Briefen (eKGWB)*. <http://www.nietzschesource.org/#eKGWB/BVN-1886,680> (ყველა ბმულზე წვდომა განხორციელდა: 05.05.2020).

3. Nietzsche an Franz Overbeck, *Nietzsche Source*. <http://www.nietzschesource.org/#eKGWB/BVN-1885,649>

* * *

წინამდებარე გამოცემა წარმოადგენს პირველი ელექტრონული გამოცემის შესწორებულ ვერსიას. რედაქტირების პროცესში თარგმანი შედარდა ფრიდრიხ ნიცშეს თხზულებების აკადემიურ-კრიტიკულ გამოცემასთან (Friedrich Nietzsche, *Sämtliche Werke. Kritische Studienausgabe in 15 Bänden*. Herausgegeben von G. Colli und M. Montinari. Neuauflage 1999. München: Deutscher Taschenbuch Verlag (= KSA), Band 5, გვ. 9-243) და არსებითად შესწორდა. მთარგმნელის მიერ გაკეთებულ კომენტარებს დაემატა რედაქტორის შენიშვნები (იხ. განმარტებები და კომენტარები). უცხო სიტყვების განმარტებისას გამოყენებულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ვებ-გვერდზე არსებული ლექსიკონები. ნიცშეს მიერ გამოყენებული პუნქტუაცია („მოულოდნელი“ ტირე ან ტირეები წინადადების ბოლოს, ტირეები წინადადებების თავში, მრავალწერტილის ინტენსიური გამოყენება) მხოლოდ ნაწილობრივაა შენარჩუნებული, რათა ტექსტის აღქმა ქართველი მკითხველისთვის არ გართულებულიყო. მიგვაჩნია, რომ მოცემული გამოცემის ფარგლებში ასეთი სარედაქციო ინტერვენცია გამართლებულია, რადგან ის არსებითად არ ცვლის ტექსტის ავტორის მიერ მოხატულ აზრებს.

ფრიდრიხ ნიშე

სიკეთისა და ბოროტების მიღმა

სიკეთისა და ბოროტების მიღმა

პრელუდია მომავლის ფილოსოფიისთვის

წინასიტყვაობა

დავუშვათ, რომ ჭეშმარიტება ქალია.¹ რა? განა საფუძვლიანი არ არის ეჭვი, რომ ყველა ფილოსოფოსს, რამდენადაც ისინი დოგმატიკოსები იყვნენ, ცუდად ესმოდათ ქალების? რომ შემადრწუნებელი სერიოზულობა და მოუხერხებელი აბეზარობა, რომლითაც ისინი ჭეშმარიტებას უახლოვდებოდნენ, უადგილო და უკადრისი საშუალება იყო სწორედაც რომ დედაკაცის მოსახიბლად? დანამდვილებით შეიძლება ითქვას, რომ ეს უკანასკნელი ცდუნებას არც დანებებია. ყველა სახის დოგმატიკა დღესდღეობით ნაღვლიანი და თავგზააბნეული გამომეტყველებით დგას. **თუკი** ის ჯერ კიდევ საერთოდ დგას! რადგან არსებობენ ცინიკოსები, რომლებიც ამტკიცებენ, რომ ის დაემხო, რომ მთელი დოგმატიკა მინაზეა გართხმული, უფრო მეტიც, რომ ის უკანასკნელი ამოსუნთქვის პირასაა. სერიოზულად თუ ვიტყვით, საკმაოდ მყარი საფუძველი გვაქვს იმედისთვის, რომ ყოველგვარი დოგმატიზება ფილოსოფიაში, როგორ საზეიმო იერსაც არ უნდა იღებდეს ის, რამდენადაც არ უნდა ცდილობდეს, თავი უკანასკნელ და გადამწყვეტ სიტყვად მოგვაჩვენოს, მხოლოდ კეთილშობილური ბავშვური თამაში და წამოწყება იყო. და შესაძლოა, შორს აღარ არის ის დრო, როდესაც კვლავ მიხვდებიან, საკუთრივ **რა** იყო უკვე საკმარისი იმისთვის, რომ ყოფილიყო ქვაკუთხედი ისეთი დიადი და უპირობო ფილოსოფიური ნაგებობებისთვის, რომლებსაც დღევანდელ დღემდე აღმართავდნენ დოგმატიკოსები: ეს შეიძლება ყოფილიყო რაიმე სახის ხალხური ცრურწმენა

უხსოვარი დროიდან (მაგალითად, სულის ცრურწმენა, რომელიც „სუბიექტისა“ და „მე“-ს ცრურწმენების სახით დღემდე უმსგავსობებს ინვეეს), სიტყვათა რაიმე თამაში, რაიმე გრამატიკული ცდუნება, ან მეტისმეტად ვიწრო, მეტისმეტად პირადული, ადამიანური, ძალზე ადამიანური ფაქტების თამაში განზოგადება. იმედი ვიქონიოთ, რომ დოგმატიკოსთა ფილოსოფია იყო მხოლოდ დაპირება ათასწლეულების განმავლობაში, ისევე როგორც მასზე უფრო ადრე იყო ასტროლოგია, რომელზეც დღემდე, შესაძლოა, უფრო მეტი შრომა, სახსრები, მახვილგონიერება და მოთმინება დაიხარჯა, ვიდრე რომელიმე ნამდვილ მეცნიერებაზე. ასტროლოგიას და მის „ზემინიერ“ პრეტენზიებს უნდა უმაღლოდეს აზია და ეგვიპტე არქიტექტურის დიად სტილს. როგორც ჩანს, ყოველივე დიადი სამყაროში თავდაპირველად საშინელი, შიშის მომგვრელი კარიკატურის სახით უნდა გამოჩნდეს, რათა სამუდამოდ აღიბეჭდოს ადამიანთა გულებში. ასეთი კარიკატურა იყო დოგმატიკური ფილოსოფია, მაგალითად, ვედანტას² სწავლება აზიაში და პლატონიზმი ევროპაში. დაე, ნუ ვიქნებით უმადურნი მის მიმართ, თუმცა იმავდროულად უნდა ვალიაროთ, რომ ცდომილებათაგან ყველაზე უარესი, ყველაზე ხანგრძლივი და სახიფათო დოგმატიკოსთა ცდომილება იყო, კერძოდ, პლატონის გამონაგონი წმინდა სულისა და თავისთავადი სიკეთის შესახებ. მაგრამ ახლა, როდესაც ის გადალახულია, როდესაც ევროპა ამ სულის შემხუთველი საშინელებისგან გათავისუფლდა და მას, სულ მცირე, შეუძლია, უფრო ჯანმრთელი ძილით დატკბეს, ჩვენ, **ვისი ამოცანაც თავად სიფხიზლეა**, მთელი იმ ძალის შთამომავლები ვართ, რომელიც ამ ცდომილებასთან ბრძოლაში აღზარდა. საუბარი სულისა და სიკეთის შესახებ, როგორც ამას პლატონი აკეთებდა, – ეს უდავოდ ნიშნავს ჭეშმარიტების ამოყირავებას და თვით **პერსპექტიულობის**, ანუ ყოველგვარი სიცოცხლის ძირითადი პირობის უარყოფას. უფრო მეტიც, ექიმის მსგავსადაც კი შეგვიძლია ვიკითხოთ: „საიდან გაუჩნდა ძველი დროის ამ უმშვენიერეს ნაშიერს, პლატონს, ასეთი სენი?

ნაწილი პირველი:

ფილოსოფოსთა ჩრურწმენების შესახებ

1.

ნება ჭეშმარიტებისკენ, რომელმაც ჩვენ ჯერ კიდევ არაერთი გაბედული ნაბიჯის გადადგმისკენ უნდა გვაცდუნოს; ის სახელმძოვნილი უტყუარობა, რომლის შესახებ ყველა ფილოსოფოსი დღემდე ღვთისმოსავად საუბრობდა, – რა კითხვები არ წამოგვიყენა ასეთმა ნებამ ჭეშმარიტებისკენ! რა უცნაური, მზაკვრული და საეჭვო კითხვებია! ეს ისტორია უკვე დიდი ხანია, რაც გრძელდება. მაშინ რატომ გვგონია, რომ ის თითქოს ახლა იწყება? რა გასაკვირია, თუკი ჩვენ საბოლოოდ უნდობლები ვხვდებით, მოთმინებას ვკარგავთ და სწრაფად ვაქცევთ მას ზურგს? იქნებ ჩვენ, ჩვენი მხრივ, ამ სფინქსისგან ვსწავლობთ კითხვების დასმას? საკუთრივ ვინ არის ის, ვინც აქ კითხვებს სვამს? სინამდვილეში რა ისწრაფვის ჩვენში „ჭეშმარიტებისკენ“? – მართლაც, დიდი ხნით შევყოვნდით ამ ნების გამომწვევი მიზეზის შეკითხვაზე, ვიდრე სრულიად არ გავშეშდით მეორე, უფრო სიღრმისეული კითხვის წინაშე. ჩვენ დავსვით შეკითხვა ამ ნების ღირებულების შესახებ. დავუშვათ, რომ ჭეშმარიტება გვსურს. მაგრამ იქნებ სიცრუეა უმჯობესი? და გაურკვევლობა? სულაც არცოდნა? – ჭეშმარიტების ღირებულების პრობლემა თავად წარმოგვიდგა ჩვენ თუ ჩვენ მივედით ამ პრობლემასთან? რომელი ჩვენგანია აქ ოიდიპოსი? სფინქსი?⁵ ეს ყველაფერი თითქოს კითხვებისა და კითხვის ნიშნების პაემანს ჰგავს. – დაიჯერებს კი ვინმე, რომ ჩვენ საბოლოოდ იმ აზრამდე მივალთ, თითქოს ეს პრობლემა არასოდეს ყოფილა წამოჭრილი, თითქოს პირველებმა ჩვენ აღმოვაჩინეთ ის, მივაქციეთ მას ყურადღება და მასზე საუბარი

ბამომსახელობა „აქტი“-ს მიერ ბამომსახეული ნიშნები

1. ფრიდრიხ ნიცშე – ანტიქრისტე
2. ფრიდრიხ ნიცშე – ტრაგედიის დაბადება მუსიკის სულიდან
3. ფრიდრიხ ნიცშე – სიკეთისა და ბოროტების მიღმა
4. კარლ იასპერსი – ნიცშე და ქრისტიანობა
5. კარლ იასპერსი – ფილოსოფიის შესავალი
6. სიორენ კირკეგორი – შიში და თრთოლვა
7. სიორენ კირკეგორი – სატანჯველის სახარება
8. ზიგმუნდ ფროიდი – სამი ნარკვევი სექსუალობის თეორიიდან
9. ზიგმუნდ ფროიდი – მასების ფსიქოლოგია და ეგოს ანალიზი
10. ზიგმუნდ ფროიდი – მოსე და მონოთეიზმი
11. ზიგმუნდ ფროიდი – ეგო და ID
12. ლევ შესტოვი – უსაფუძვლობის აპოთეოზი
13. ლევ შესტოვი – შემოქმედი და დამანგრეველი სამყარო
14. ბერტრან რასელი – ესეები
15. ბერტრან რასელი – ქორწინება და მორალი
16. ედმუნდ ჰუსერლი – ამსტერდამული მოხსენებები
17. მიგელ დე უნამუნო – ქრისტიანობის აგონია
18. ნიკოლაი ბერდიაევი – ყოფიერება, თავისუფლება, ღმერთი
19. იმანუელ კანტი – მარადიული მშვიდობისკენ
20. გიორგი გურჯიევი – დანახული რეალური სამყაროდან
21. ერის ფრომი – ადამიანის სული

22. სვამი ვივეკანანდა – ძველი ინდური ფილოსოფია
23. სვამი ვივეკანანდა – შთაგონებული საუბრები
24. სვამი ვივეკანანდა – კარმა-იოგა

25. მერაბ მამარდაშვილი – ცნობიერება და ცივილიზაცია
26. მერაბ მამარდაშვილი – რაციონალურობის კლასიკური და არაკლასიკური იდეალები

27. ხოსე ორტეგა-ი-გასეტი – ეტიუდები სიყვარულზე

28. გუსტავ ლე ბონი – მასების ფსიქოლოგია
29. გუსტავ ლე ბონი – ერების ფსიქოლოგია

30. ჯიდუ კრიშნამურტი – თავისუფლება ცნობილისგან
31. ჯიდუ კრიშნამურტი – სწრაფი ცვლილებების აუცილებლობა

32. ოშო – რა არის მედიტაცია?
33. ოშო – სექსიდან სუპერცნობიერებამდე

34. ემა გოლდმანი – ანარქიზმი, ათეიზმი, ფემინიზმი
35. დევიდ ლოურენსი – ფსიქოანალიზი და არაცნობიერი
36. იულიუს ევოლა – ომის მეტაფიზიკა